

BeleidsVisie

Politiek avontuur

Jos Kleiboer
Directeur Beleid
Koninklijke Metaalunie

Er is witte rook. Na negen maanden onderhandelingen is er eindelijk een nieuw kabinet. En wat schetst de verbazing: het zijn dezelfde partijen als in het demissionaire kabinet. Dat is dus een kabinet met een krappe meerderheid in de Tweede Kamer, maar geen meerderheid in de Eerste Kamer. Sterker nog, het beoogde nieuwe kabinet heeft slechts 32 van de 75 zetels. Dat kan nog de nodige ruis geven en roept de vraag op of het een stabiel kabinet wordt of een politiek avontuur?

Toch is het goed dat er aan het einde van een wederom turbulent coronajaar duidelijkheid is gekomen over een nieuw kabinet. Want er liggen grote uitdagingen voor ons de komende jaren. Grote onderwerpen waarvoor nu keuzes moeten worden gemaakt om de komende tien jaar vooruit te komen in de goede richting. Naast de uitdaging om de coronadiscussie in goede banen te leiden, vraagt de woningmarkt aandacht. Er moet echt

meer worden gebouwd om het tekort op de woningmarkt op te lossen, maar dat brengt ook risico's met zich mee. Zoals bouwen in de buurt van industrie op bedrijventerreinen. Iets dat we liever niet zien, omdat de bedrijfsvoering er onder kan leiden en uitbreiden van bedrijfsactiviteiten veelal niet meer mogelijk is.

Ook de klimaatuitdaging en energietransitie krijgt veel aandacht. Heel positief, want er moet wat gebeuren. Maar ook iets wat met verstand moet worden bekeken, omdat er anders zaken niet goed geregeld zijn, zoals we nu al zien bij het elektriciteitsnet. Elektrificeren leidt tot gebrek aan capaciteit op het netwerk, waardoor bedrijven worden beperkt in hun activiteiten en bijvoorbeeld zonnepanelen niet kunnen worden aangesloten.

Koninklijke Metaalunie heeft namens de mkb-maakindustrie ook een aantal dossiers aangedragen in de kabinetsformatie. Procesinnovatie is daar een voorbeeld van. Daar moet het nieuwe kabinet echt iets mee

doen, want een productieve maakindustrie is concurrerend en zorgt dat we in Nederland niet alleen mooie producten bedenken, maar hier ook kunnen maken. En daar wordt iedereen beter van!

In deze editie

Procesinnovatie stimuleren!

Woningbouwopgave moet samengaan met goed bedrijventerreinenbeleid

---

Betrek brancheorganisaties meer bij SIB-regeling

Belangrijke stap in goede richting voor mkb

Krachtiger aanpak leidt tot minder regeldruk kleinbedrijf

Duurzame ondernemers lopen vast in hun duurzame ambities

Aanvalsplan voor meer technici

Niets doen is geen optie

Procesinnovatie stimuleren!

Alweer een jaar geleden riep de Tweede Kamer het kabinet op om te onderzoeken op welke manier procesinnovatie gestimuleerd kan worden voor met name de mkb-maakindustrie. Inmiddels heeft de minister de eindrapportage 'Verkenning Procesinnovatie' van Technopolis naar de Tweede Kamer gestuurd. Technopolis adviseert in het onderzoek als één van de opties niets te doen. Volgens Metaalunie is dit een gemiste kans.

Drie opties

Technopolis schetst drie opties voor stimulering van procesinnovatie bij mkb-bedrijven of vanuit het gesignaleerde marktfalen of vanuit de mogelijkheid specifieke beleidsdoelen (zoals circulariteit, klimaattransitie) sneller te kunnen realiseren. Optie een geeft aan: niks doen. Deze optie lijkt echter in het licht van de ontwikkelingen in productietechnologie en de grote maatschappelijke uitdagingen niet voor de hand liggend. Metaalunie is content met de ruimte in optie twee en drie die de Technopolis verkenning biedt voor het ontwikkelen van een aparte stimuleringsregeling. Optie twee gaat uit van het oplossen van marktfalen door gericht beleid. Optie drie stelt een integrale aanpak voor. De minister kiest voor optie 1, namelijk niets doen.

Minister weinig ambitieus

Metaalunie is bijzonder teleurgesteld in deze keuze. De minister ziet – ondanks de grondige verkenning – geen acute noodzaak het onderwerp op te pakken. Hiermee wordt volgens Metaalunie een motie die in 2020 door een grote meerderheid van de Kamer is gesteund, wel heel makkelijk ter zijde geschoven. Terwijl de verkenning wel degelijk veel ruimte biedt voor een aparte stimuleringsregeling.

Aparte regeling

Metaalunie blijft voorstander van de invoering van een aanvullend beleidsinstrument gericht op procesinnovatie. Metaalunie benadrukt dat éénvoudige instrumenten analoog aan de WBSO hiervoor prima geschikt zou zijn. Al meerdere malen heeft Metaalunie bij het ministerie van EZK een regeling voorgesteld. Een regeling die uitgaat van een feitelijk gerealiseerde productiviteitsstijging als gevolg van procesinnovaties. Daarmee is een praktisch goed uitvoerbare regeling op te zetten die niet leidt tot eindeloze discussie van de ondernemers met RVO of wat nu al dan niet zogenaamd 'innovatief genoeg' is. De uitwerking van een regeling concreet:

- Mkb-maakbedrijven moeten onder begeleiding van een externe adviseur een concreet plan opzetten waarmee een kwantificeerbare stijging van de productiviteit gerealiseerd wordt.
- Beloning vindt achteraf plaats na behalen van het opgegeven resultaat.
- Een bedrijf mag maar eens per drie jaar gebruik maken van de regeling en de regeling zou alleen toegankelijk moeten zijn voor bedrijven met minder dan 50 medewerkers.

Rard Metz

Programmamanager Smart Industry & Teqnow
metz@metaalunie.nl

Koester verdienkracht bedrijventerreinen!

Woningbouwopgave moet samengaan met goed bedrijventerreinenbeleid

Derk Jan Meijer
Beleidssecretaris bouwen en
ruimtelijke ontwikkeling
meijer@metaalunie.nl

Steeds meer bedrijventerreinen worden opgeofferd aan woningbouw. Of dermate dichtbij gesitueerd dat de bedrijven op deze bedrijventerreinen alle milieuruimte wordt ontnomen om uit te breiden en te wijzigen. Zonder milieu-, uitbreidings- en wijzigingsruimte zijn bedrijven(terreinen) ten dode opgeschreven. En dat is maatschappelijk gezien doodzonde. Daar waar er (grootschalige) woningbouwlocaties worden ingepland, moet - in overleg met de betreffende ondernemers - in die plannen voldoende ruimte overblijven voor bedrijventerreinen, vindt Metaalunie.

Er is in veel regio's al een tekort aan bedrijventerreinen voor de milieucategorie 3 en hoger. En als bedrijven door transformatie van het bedrijventerrein zouden moeten verplaatsen, is er in veel gevallen geen alternatieve ruimte binnen een redelijke afstand op andere bedrijventerreinen beschikbaar. Nog los van het kostenvraagstuk en of dit afbreken en verplaatsen van bedrijven wel zo duurzaam is.

Grote verdienkracht

Bedrijventerreinen zijn vaak verantwoordelijk voor 30 tot 50 % van alle werkgelegenheid (direct en indirect) in de gemeente. Daarnaast vinden op bedrijventerreinen de meeste innovaties plaats, is er sprake

van een hoge toegevoegde waarde, veel export, daarnaast ook veel plaatselijke vraag, veel stageplekken, veel sponsoring van lokale verenigingen, etc. Iets om te koesteren zou je zeggen.

Doorgeschoten

Metaalunie vindt dat het (lokale) woningbouwbeleid niet haaks moet staan op het (lokale) bedrijventerreinenbeleid. We zijn doorgeschoten om koste wat het kost vast te houden aan de zogenaamde inbreidingsfilosofie om alles binnen de bestaande bebouwingsgrenzen van een gemeente vol te bouwen (te verdichten). Door een goede locatie te zoeken voor woningbouw, hoeft woningbouw niet ten koste te gaan van de grote verdienkracht van de bedrijventerreinen.

Betrek ondernemers

Betrek de ondernemers van deze bedrijventerreinen ook vroegtijdig bij eventuele nieuwe beleidsvoornemens in de omgeving. Zorg daarbij voor voldoende uitbreidings-, wijzigings- en milieuruimte zodat deze bedrijven(terreinen) een goed investeringsklimaat blijven behouden om door te ontwikkelen. En daarmee ook een zeer grote maatschappelijke rol te kunnen blijven vervullen voor Nederland.

Perfekte match publiek/private samenwerking mogelijk

Betrek brancheorganisaties meer bij SIB-regeling

Paul Verlinden

Beleidssecretaris
Internationaal Ondernemen
verlinden@metaalunie.nl

Op de naamsverandering 'Starters' International Business naar 'Support' International Business kan niemand echt tegen zijn. Maar achter die nieuwe naam gaat een behoorlijke transformatie schuil.

Belangrijkste aanleiding voor een nieuwe SIB is dat het ministerie hoopt dat de vernieuwingen gaan leiden tot nog meer exportomzet voor het mkb. Daar kan niemand tegen zijn. Export is de basis van een gezonde industrie en verantwoordelijk voor één derde van alle banen en één derde van

ons nationale inkomen. Alarmbellen gingen echter rinkelen toen uit de evaluatie van de SIB-regeling bleek dat slechts één derde van de bedrijven met behulp van een voucher kennis opdeed die werd ingezet om te exporteren. Dat betekent dat er honderden bedrijven per jaar gaan exporteren terwijl de huidige voucherregeling, die 3,5 miljoen subsidie verschaft aan ondernemers, maar een klein deeltje opsnoept van het totale bedrag dat we uitgeven aan de handelsbevordering. En daarmee draagt SIB substantieel bij aan het groeipotentieel van het mkb. Die groei ligt voor veel bedrijven vooral in het buitenland.

Natuurlijk kan SIB nog beter vindt ook Metaalunie. Meer digitale tools zoals het organiseren van community- en buddynetwerken kunnen echter het echte individuele coachingstraject niet vervangen. Als bijvoorbeeld het huidige coachingstraject wordt vervangen door het 'sparren met een coach' verliezen we de ondernemers in hun tocht naar het buitenland.

Dat er in de nieuwe regeling een eigen bijdrage wordt verlangd van ondernemers is begrijpelijk. Maar behoud dan de kwaliteit van het coachingsstraject minimaal op hetzelfde niveau. Want om ondernemers

inzichten te verschaffen in wat er bij exporteren komt kijken, is echt meer nodig dan gewoon een paar keer sparren. RVO die de regeling uitvoert wil zelf daarbij het contact met de ondernemer intensiveren als het gaat om het vaststellen van voldoende ambitie en potentieel.

Er komt nogal wat kijken bij het bepalen van de exportpotentie en ambitie van ondernemers. Dat vergt inzicht in bijvoorbeeld de bedrijfsvoering, de producten, de markt en de ambities van de ondernemer. Aan de poort selecteren van geschikte bedrijven voor een coachingstraject is pure winst voor de effectiviteit van de regeling, maar laat dat over aan echte exportexperts. De overheid moet daarom juist zorgen dat coaches goed worden geselecteerd en gecontroleerd. Daar ligt dan ook direct het meest gevoelige punt voor RVO. Op de inmiddels honderden exportcoaches die zich hebben 'gekwalificeerd' om de regeling uit te voeren is te weinig grip.

Een duidelijke aanbeveling is om brancheorganisaties steviger te betrekken bij het traject. Omdat zij als private partij het (export) belang van hun achterban niet vertroebelen met enig commercieel belang. Daar ligt ook weer juist de perfecte match voor een goede publiek/private samenwerking.

Motie over toegankelijkheid NEN-commissies

Belangrijke stap in goede richting voor mkb

Koninklijke Metaalunie is blij met het initiatief van de SGP (Chris Stoffer) en D66 (Romke de Jong) voor meer aandacht voor het normalisatieproces en het verzoek kleine mkb-ondernemers financieel te ondersteunen zodat ze eraan kunnen deelnemen. De motie is een belangrijke eerste stap, maar er moet ook breder gekeken worden dan alleen het wegnemen van financiële drempels.

Het is ook van cruciaal belang dat kleine mkb-bedrijven het belang van normalisatie inzien en dat informatie over de doelstelling en deelnemers van een normcommissie vanuit een product of dienst eenvoudig kan worden gevonden. Daarnaast is het van belang dat ondernemers inzicht krijgen in het proces en de mogelijkheden hierop invloed uit te oefenen. Het uitoefenen van deze invloed moet op een zo laagdrempelig mogelijke

manier worden georganiseerd binnen NEN. Het is daarbij van belang dat mkb-ondernemers hier nadrukkelijk bij worden betrokken.

Mkb ondervertegenwoordigd

In 2018 is er opdracht van EZK en op advies van de Algemene Rekenkamer een onderzoek uitgevoerd naar de betrokkenheid van belanghebbenden bij het normalisatieproces. Er is geconcludeerd dat mkb-ondernemers zijn ondervertegenwoordigd en het niet deelnemen heeft te maken met de noodzakelijke investering in geld, tijd en kennis, het beperkte belang dat men hecht aan normalisatie, het gevoel dat de commissie onvoldoende invloed heeft en het trage proces.

Oplossing

Mkb-ondernemers geven aan dat deelname toeneemt bij een actievere benadering vanuit de normcommissies en uitleg van

het voor bedrijven specifieke belang. Verder is het van belang mogelijkheden voor deelname aan te bieden waarbij het niet noodzakelijk is bij NEN in Delft aanwezig te zijn. Metaalunie juicht een MKB-toets voor normen toe, waarbij mkb-ondernemers de normen in de conceptfase kunnen beoordelen op mkb-vriendelijkheid. Hierbij zijn o.a. taalgebruik en duidelijkheid met betrekking tot vervaardiging weegfactoren. Het mes snijdt dan aan twee kanten: bij het opstellen van de norm zal er vooruitlopend op de MKB-toets rekening worden gehouden met de belangen van mkb-ondernemers en het kost de mkb-ondernemers relatief weinig tijd invloed uit te oefenen. De opmerkingen van de mkb-ondernemers moeten dan niet vrijblijvend zijn.

Fred Vasquez

Beleidsmedewerker normalisatie
vasquez@metaalunie.nl

Aanbevelingen voor betere regeldrukaanpak

Krachtiger aanpak leidt tot minder regeldruk kleinbedrijf

Derk Jan Meijer

Beleidssecretaris deregulering
meijer@metaalunie.nl

Disproportioneel zware en onnodige eisen in allerlei overheidsbeleid en regelgeving is nog steeds een van de belangrijkste ergernissen van vooral het kleinbedrijf. De afgelopen jaren zijn de regeldrukkosten weer met miljarden euro's gegroeid. Koninklijke Metaalunie heeft een aantal verbeter-suggesties voor het nieuwe kabinet en de Tweede Kamer. Doel: overheidsbeleid en regelgeving beter aan laten sluiten op de mogelijkheden van het kleinbedrijf.

De sinds 2019 toegepaste MKB-toets moet steviger toegepast worden. De ervaring leert dat er bij verschillende ministeries nog een cultuurslag moet plaatsvinden om optimaal resultaat te boeken met deze MKB-toets. Meer dan eens wordt het zo lastig gevonden dat het ministerie de MKB-toets probeert te omzeilen. Het wordt tijd voor een hardere aanpak van ministeries die van de Tweede Kamer toestemming willen voor nieuwe of gewijzigde regelgeving zonder MKB-toets óf ongemotiveerd niets doen met de adviezen van de ondernemers in de MKB-toets. Als de nieuwe/gewijzigde wetgeving in de toelichting niet helder maakt waarom ('Comply or Explain'), is het verzoek aan de Tweede Kamer om niet in

te stemmen met deze nieuwe/gewijzigde wetgeving. Een verplichte onderdrempel, de wetgeving is niet van toepassing voor bedrijven tot 50 werknemers, kan daarbij een andere oplossing zijn.

Ook effectief is het geven van een grotere rol en mandaat aan ATR en minder vrijheid aan ministeries om het ATR-advies naast zich neer te leggen. Ook moeten er (weer) kwantitatieve regeldruk reductiedoelstellingen komen. Het in het buitenland succesvol toegepaste one in, one out kan hiervan mogelijk een succesvol onderdeel zijn. Belangrijke tip bij 'one out': geen 'dor hout'! Verder moet nog een keer gekeken worden naar de huidige enge definitie van regeldruk. Dat o.a. 'winstderving' - wat niet alleen een zeer grote kostenpost maar ook ergernis is voor ondernemers - niet valt onder de huidige definitie van regeldruk is niet goed te verdedigen.

Metaalunie verzoekt graag dat bovenvermelde aanbevelingen worden overgenomen door het nieuwe kabinet en de Tweede Kamer bij het streven naar meer proportionele regeldruk voor het kleinbedrijf. Het kleinbedrijf wordt zo nog meer in zijn kracht gezet en kan nog beter zijn grote economische en maatschappelijke rol vervullen voor Nederland.

Zonneladder moet wettelijke basis krijgen

Duurzame ondernemers lopen vast in hun duurzame ambities

Door gebrek aan netwerkcapaciteit kunnen ondernemers hun overschot zonne-energie niet op het net kwijt. Tegelijkertijd kunnen ondernemers die (nog) geen zonnepanelen op hun dak kunnen hebben, de plicht krijgen om die er tóch op te leggen. De oplossing kan zijn om de zogeheten 'zonneladder', een wettelijke basis toe te kennen.

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat betrokken partijen eerst kijken of zonnepanelen op gebouwen gelegd kunnen worden. Daarna pas op ongebruikte terreinen in bebouwd gebied. Deze voorkeursvolgorde heet de 'zonneladder'. De zonneladder moet voorkomen dat zonnepanelen op landbouw- en natuurgrond gelegd worden als dat niet nodig is.

Ondernemers lopen vast

Investeerders ruiken hun kans en grondeigenaren worden uitgekocht. Meestal gebeurt dat in perifere gebieden waar de grond aantrekkelijk geprijsd is. De vraag naar de opgewekte energie ligt vaak ver verwijderd van de bron. Door de overbelasting van de netbeheerders lopen ondernemers vast in hun duurzame ambities. Ze mogen achteraan in de rij aanschuiven om de capaciteit te krijgen die

nodig is om hun overschot aan duurzame energie op het net te mogen zetten. Maar ook ondernemers met reguliere uitbreidingsplannen (in bedrijfstijd en/of bedrijfsoppervlak) lopen vast in hun ambities. Zij krijgen te horen dat ze niet voorzien kunnen worden van de daarvoor benodigde energie. Dit alles zet een nodeloze rem op de nationale (duurzame) economische groei.

Tij keren

Het tij kan worden gekeerd door de eerdergenoemde zonneladder een wettelijke basis te geven. De grootschalige zonne-industrie op (landbouw)

gronden verliest hierdoor haar voorrang. Zo kan de lokale ondernemer of zelfs het hele bedrijfsterrein de energieopwekking lokaal verduurzamen en blijft kostbare (land)bouwgrond gespaard. De ondernemer die obstakels ziet om op zijn bedrijfspand zonnepanelen te plaatsen, moet in die opvatting worden gerespecteerd of tegemoetgekomen worden in het elimineren van deze obstakels. Op de meeste ministeries en op de tijdelijke Tweede Kamer liggen tenslotte ook nog geen zonnepanelen.

Gerard Wyfker

Beleidssecretaris Milieu en Energie
wyfker@metaalunie.nl

Regierol toegedicht aan het ministerie van EZK

Aanvalsplan voor meer technici

Anne Marie Heij
Beleidssecretaris Onderwijs
heij@metaalunie.nl

De voortdurende schaarste van technisch geschoold personeel moet structureel aangepakt worden en om dat te bereiken is een gecoördineerde inzet nodig. Het ministerie van EZK moet de regie nemen om een analyse te maken van de effectiviteit van verschillende instroominitiatieven. Dit moet de basis zijn voor een 'aanvalsplan' waarmee een volgend kabinet snel en goed geïnformeerd aan de slag kan om de tekorten in de technische sector structureel op te lossen. Ook moet er met de ministeries SZW en OCW een gezamenlijk plan komen voor zijinstroom. Dit zijn volgens Koninklijke Metaalunie goede ingrediënten voor doorbraken in een sterkere positionering van techniek.

Er zijn de komende jaren veel meer technici nodig. Daarbij gaat het niet alleen om meer technici vanuit de initiële instroom vanuit scholen (school-naar-werk), maar ook om zijinstroom vanuit andere sectoren en bedrijven (werk-naar-werk) en andere (inactieve)doelgroepen voor instroom (toegang-

naar-werk). Alle inspanningen tot nu toe hebben uiteindelijk te weinig impact.

Korte lijnen

Wat nodig is, is juist het niveau, dicht en herkenbaar voor (mkb)bedrijven en scholen. Korte lijnen zijn nodig, daar waar ook systeembeperkingen aan het licht komen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. En waar behoefte aan financiering en organisatiekracht evident zijn. Daar zijn doorbraken nodig, snelle besluitvorming en actualisatie. Om techniekonderwijs en de technische arbeidsmarkt sterker te positioneren.

Deltaplan

Het is zaak dat er daadkrachtig geschakeld gaat worden. Het moet leiden tot een meerjarig plan, gevat in Deltaplan Techniek Onderwijs, met een sterke regie vanuit de overheid door EZK. EZK, OCW en SZW moeten daarin complementair samenwerken in hun beleidsdoelen. De plannen kunnen snel en op korte termijn gemaakt worden en dan is er een hele nieuwe regeerperiode om ze te verzilveren.

Koninklijke Metaalunie is met bijna 15.000 leden de grootste ondernemersorganisatie voor het MKB-metaal. De leden hebben samen een omzet van 30 miljard euro en bieden werkgelegenheid aan ruim 180.000 mensen.

**koninklijke
metaalunie**

**De Ondernemersorganisatie
voor het MKB-metaal**

Einsteinbaan 1
3439 NJ Nieuwegein

info@metaalunie.nl
www.metaalunie.nl
Telefoon 030 - 605 33 44